

متن سخنرانی افتتاحیه دکتر احمد صدر حاج سید جوادی در مراسم چهارمین سالروز گرامی داشت یاد دکتر یدالله سبحانی

۱۳۸۵/۱/۲۴

بار دیگر در اینجا جمع شده‌ایم تا یاد و خاطره مرد بزرگی از تبار عاشقان ایران و اسلام را، که اسوه و الگوی یک ایرانی مسلمان آگاه و عامل بود را گرامی بداریم.

در جامعه استبداد زده و آلوده به رسوبات فرهنگ استبدادی، تغییر و تحول در رفتارهای فردی و جمعی مردم، بیش از هر چیز نیازمند نمونه و الگو است.

در حرکت‌های اجتماعی آرمان‌گرا و آرمان‌محور، برای تاثیر گذاری بر روند تحولات فکری و روحی مردم، پیش از ارایه فکر و اندیشه و برنامه، احتیاج به کسانی است که معرف کم و بیش کامل و صادقانه فکر و اندیشه آن حرکت‌ها باشند. مکتب‌های فکری، جهان‌بینی‌ها، حرکت‌های اجتماعی، حتی ادیان الهی، اگر نتوانند الگوی خود را در قالب شخصیت‌های حقیقی به مردم ارائه دهند، قادر به ایفای نقش خود در تغییر جامعه نخواهند بود و در بهترین شرایط تنها ممکن است در کتابخانه‌های تاریخ به یادگار بمانند.

شادروان دکتر یدالله سبحانی، نمونه و سرمشق زنده آن فکر و اندیشه‌ای بود که مردم را به آن دعوت می‌کرد و برای پیروزی آن رنج زندان و محرومیت و فشارهای سیاسی را در دوران‌های مختلف، قبل و بعد از انقلاب تحمل کرد. دکتر سبحانی، مردی برخاسته از متن توده‌های مردم این سرزمین و خودساخته بود. با عمل و کوشش خود، شایستگی مقام استادی دانشگاه را کسب کرد. پدر زمین‌شناسی ایران شد. او نه تنها به آب و خاک میهنش عشق می‌ورزید، به عنوان یک استاد زمین‌شناسی و جب به جب خاک این سرزمین را می‌شناخت و از امکانات و منابع عظیم و وسیع آن آگاه بود.

علم و دانش دوست همیشگی دکتر سبحانی بود، که از ویژگی‌های مومن به نقل از رسول خدا است. دکتر سبحانی، در جزء جزء طبیعت و هستی خدا را می‌دید. وی هستی را کلمه الله می‌دانست و کوشش برای شناخت پدیده‌های طبیعی را ضرورتی برای رسیدن به معرفت خداوند می‌دانست.

دکتر سبحانی هیچ گاه میان معرفت علمی و عرفان توحیدی تناقضی قایل نبود. فعالیت علمی، تدریس و تربیت نسل جدید و متخصص برای او عبادت خدا محسوب می‌شد به طوری که دوست داشتن علم و دانایی را در بسیاری از دانشجویان خود تقویت و نهادینه کرده بود.

دکتر سبحانی نمونه و الگوی صفات مومن بود که از آن جمله است آرامش درون و بیرون به هنگام سختی‌ها. می‌گویند دل مومن چون اقیانوس است که تلاطم‌های سطح اقیانوس آرامش اعماق آن را بر هم نمی‌زند. این آرامش، وقار و طمانینه را دکتر سبحانی در موارد متعدد در طول عمر پر ثمرش نشان داد که سرمشقی برای سائرین بود.

هنگامی که در سال‌های ۱۳۴۰ به جرم شرکت در تاسیس نهضت آزادی ایران و عضویت در شورای مرکزی آن و مخالفت با انقلاب سفید شاه بازداشت و در پادگان نظامی عشرت آباد زندانی و در دادگاه نظامی محاکمه شد، آرامش و

شکیبایی خود را از دست نداد. چه در زندان تهران و چه در برازجان، همچون سرسکندر بود و در همه حال شکرگذار نعمت‌های پروردگارش که به او توفیق داده است تا:

هرگز دل ما ز خصم در بیم نشد در بیم ز تاج و تخت و دیهیم نشد

یکبار دیگر هم، یارانش این وقار و آرامش او را در فتنه‌ای کاملاً متفاوت، بعد از انقلاب مشاهده کردند. هنگامی که به همراه یارانش در سالروز تاسیس نهضت آزادی، برای ادای احترام به آیت‌الله طالقانی، بر سر مزارش در بهشت زهرا جمع شده بودند، عناصر جاهل و نادان و مامور، با نهایت خشونت به جان آنها افتادند و پیر مرد را به همراه یار دیرینش مهندس بازرگان و همراهان، با چشمانی بسته به یک کاروانسرای مخروبه متروکه بردند و در آنجا نمایش دادگاه صحرایی و اعدام انقلابی را به اجرا گذاشتند. آنها که از نزدیک شاهد و نگران حال او بودند، گواهی می‌دهند که کمترین نشانه‌ای از تزلزل و تردید، ترس و ناراحتی از حرکت وحشیانه جاهلان در قیافه او دیده نمی‌شد.

رسول خدا این وقار را در هنگام فتنه از نشانه‌های ایمان دانسته است. از نشانه‌های دیگر مرد مومن آن است که نه تنها در حق دوست، که به دشمنانش هم ستم نکند و مردمان از دست و زبان و قلم او در امان باشند. همه کسانی که با دکتر سبحانی از نزدیک محشور بوده‌اند گواهی می‌دهند که او چنین بود.

قرآن کریم به داعیان دین خدا می‌فرماید: اتامرون الناس بالبر و تنسون انفسکم، امام صادق می‌فرماید: با غیر زبان خویش مردم را به نیکی دعوت کنید.

یاران و همراهان دکتر سبحانی گواهی می‌دهند که مردم را به امری دعوت نمی‌کرد که خود پیشگام در آن نباشد تا خود را در عمل به آن خوبی فراموش کند. نیکوترین عمل در نزد خداوند استواری در عمل خیر و مداومت بر آن است.

همراهان و یاران و ادامه‌دهندگان راه سبحانی گواهی می‌دهند که او در کار خیر، در مبارزه با ظلم و ستم، دو رویی، ریا، نفاق، در تمام طول عمر پر برکتش و تا آخرین روزهای حیاتش در دفاع از حق استوار بود.

حضرت علی(ع) در گفتگویی با همام، اوصاف مومن را برمی‌شمارد، از جمله اینکه «فراخ‌تر از همه و متواضع‌تر از همه کس - شادیش بر چهره و اندوهش در دل است.»

دکتر سبحانی از زمره کسانی بوده که مصداق این آیه شریفه هستند:

و من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضات الله و الله رثوف بالعباد

مردم از او راضی هستند، خدا هم از او راضی باشد.

و ما را در ادامه راه خود، راه آزادی و آبادانی کشورمان موفق بدارد.

و السلام علیکم و رحمہ الله و برکاته